

5

Ένα wiki για το Τοπικό Δίκτυο των σχολικών κήπων

Αλεξάνδρα Τσίγκου ΠΕ70

Υπεύθυνη Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Δ.Π.Ε. Δυτικής Αττικής

Τι είναι τα wiki

Τα wiki έχουν βρει πολλαπλές εφαρμογές στην εκπαιδευτική διαδικασία τα τελευταία χρόνια κυρίως από εκπαιδευτικούς, οι οποίοι πάνω σε αυτή την πλατφόρμα συντονίζουν τις εργασίες των μαθητικών ομάδων αξιοποιώντας το συνεργατικό περιβάλλον μάθησης και καλλιεργώντας παράλληλα πολλαπλούς εγγραμματισμούς (Τσίγκου Α., 2012).

Ο σχεδιασμός των wiki στηρίζεται σε σύγχρονες θεωρίες μάθησης. Τα wiki δεν είναι απλά ένα «εργαλείο» για να πετύχεις ένα στόχο. Είναι μια «πλαστική» πλατφόρμα, πάνω στην οποία μπορείς να χτίσεις ποικιλία δραστηριοτήτων. Υπάρχουν ενδείξεις ότι η χρήση του wiki μπορεί να οδηγήσει στη βελτίωση των επιδόσεων στα μαθήματα, στη βελτίωση των δεξιοτήτων συγγραφής κειμένων και στη βελτίωση των δεξιοτήτων κριτικής σκέψης.

Τα wiki θεωρούνται τα πιο σημαντικά Web 2.0 εργαλεία, αφού μπορούν να υποστηρίξουν πάρα πολλούς σκοπούς. Τα wiki είναι ανοικτά πληροφορικά περιβάλλοντα, κατά τη χρήση των οποίων μαθητής και εκπαιδευτικός αναπαριστούν ελεύθερα τη σκέψη τους, με τελικό στόχο τη μάθηση και τη γνώση. Η όλη διαδικασία στηρίζεται στην οικοδόμηση της γνώσης (θεωρία του κονστρουκτιβισμού), καθώς οι μαθητές οικοδομούν νέα γνώση και τη συσχετίζουν με τις πρότερες γνώσεις τους. Έτσι γίνεται αντιληπτό ότι οι μαθητές δεν μένουν παθητικοί δέκτες της γνώσης, αλλά την συνθέτουν μόνοι τους.

Ένα wiki δίνει τη δυνατότητα της συνεργασίας σε μια ομάδα όπως η σχολική τάξη, καθώς όλα τα μέλη συμμετέχουν στη διαμόρφωσή του. Έτσι, προωθείται η ομαδοσυνεργατική μάθηση και δημιουργούνται κοινότητες πρακτικής, τα μέλη των οποίων αλληλεπιδρούν μεταξύ τους και με το περιβάλλον, για να επιτύχουν έναν κοινό σκοπό.

Η δημιουργία δραστηριοτήτων που αξιοποιούν την τεχνολογία wiki πρέπει να στοχεύει στην ανάπτυξη της κοινότητας μέσω επέκτασης των γνώσεων και των δεξιοτήτων της. Το wiki προσφέρει ένα περιβάλλον επικεντρωμένο στο μαθητή, μέσα στο οποίο αυτός μπορεί να διαδράσει με τους άλλους, να συνεργαστεί μαζί τους για τη λύση προβλημάτων, να προσφέρει επαναανατροφοδότηση (feedback) στους άλλους μαθητές και να φτιάξει τη δική του βάση γνώσης. Έτσι, οι μαθητές μπορούν να αποκτήσουν μεταγνωστικές δεξιότητες, να γνωρίζουν τι θέλουν να μάθουν με έναν εποικοδομητικό και συνολικό τρόπο. Επομένως, διαπιστώνουμε ότι η χρήση των wiki στην εκπαίδευση είναι μια πολλά υποσχόμενη καινοτομία, η οποία μπορεί να επιφέρει πολλές βελτιώσεις στην τρόπο διδασκαλίας.

Πλεονεκτήματα των wiki

Στα θετικά αποτελέσματα των wiki καταγράφεται η ανάπτυξη μεγαλύτερων συνδέσεων μεταξύ της νέας και της παλιότερης γνώσης στους εκπαιδευόμενους επιτρέποντας έτσι τη δημιουργία δομών για τις πληροφορίες και τις ιδέες. Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι χρησιμοποιούν τις λειτουργίες της σύνθεσης και της αξιολόγησης συνεχώς και με συνέπεια. Επιπλέον, προκαλείται ανάπτυξη δημιουργικών δεξιοτήτων, ειδικά τις δεξιότητες της

επεξεργασίας πληροφοριών και της λεκτικής έκφρασης, καθώς και ανάπτυξη της δημιουργικής ευελιξίας με την αποδοχή των τροποποιήσεων των άλλων. Εισάγεται και ενισχύεται η ιδέα ότι ένα δημιουργικό έργο δεν είναι ποτέ «ολοκληρωμένο».

Σημαντικό όφελος αποτελεί και η αύξηση της δέσμευσης όλων των εκπαιδευόμενων, οι οποίοι ως συντελεστές του wiki απαντούν, κάνουν αλλαγές και βελτιώσεις. Αναπτύσσονται διαπροσωπικές και επικοινωνιακές δεξιότητες. Βελτιώνεται η ικανότητα αναθεώρησης και επανεξέτασης κειμένων, αυξάνεται η ευελιξία στην εύρεση εναλλακτικών τρόπων έκφρασης του ίδιου νοήματος και καλλιεργείται η προσαρμογή σε ένα περιβάλλον μεγαλύτερου και πιο αυθεντικού κοινού.

Σε ένα wiki οι απόψεις διαμορφώνονται δημοκρατικά, αφού ο καθένας μπορεί να συμμετέχει, να επεξεργάζεται τις δημοσιεύσεις, να αλλάζει ή να συμπληρώνει τα κείμενα άμεσα. Τα αποτελέσματα είναι ορατά σε όλους και επομένως ο καθένας μπορεί να τα αξιολογήσει, να συζητήσει για αυτά, να τα αλλάξει. Η διεργασία συζήτησης βελτιώνεται με το χρόνο επιτρέποντας σε κάθε μαθητευόμενο να σχηματίσει τη δική του άποψη βάσει των πληροφοριών που επεξεργάζεται η κοινότητα. Στη βασική του μορφή το wiki λειτουργεί ως πλατφόρμα, για να δίνονται απαντήσεις σε ερωτήματα. Κατά τη διάρκεια αυτής της διεργασίας μετασχηματισμού οι πληροφορίες αναγνωρίζονται, οργανώνονται και το νόημά τους αποσαφηνίζεται με αποτέλεσμα νέες ιδέες και γνώσεις να αναπτύσσονται.

Εφαρμογή σε ένα Τοπικό Δίκτυο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης

Λαμβάνοντας υπόψη όλους τους παραπάνω λόγους και αξιοποιώντας την πλατφόρμα wikispaces.com, δημιουργήθηκε από την Υπεύθυνη Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης το wiki “kiposaeiforias” (<http://kiposaeiforias.wikispaces.com/home>) με στόχο να λειτουργήσει σαν τρόπος ασύγχρονης επικοινωνίας των μελών του Τοπικού Δικτύου «Ο κήπος της Αειφορίας».

Το επόμενο βήμα ήταν να προσκληθούν μέσα από την πλατφόρμα ως μέλη οι εκπαιδευτικοί που συμμετείχαν στο Τοπικό Δίκτυο. Στη συνέχεια προγραμματίστηκε ειδική συνάντηση με τους εκπαιδευτικούς αυτούς, κατά την οποία όσοι παραβρέθηκαν ενημερώθηκαν για τον τρόπο με τον οποίο λειτουργεί ένα wiki και τέθηκαν από κοινού οι βάσεις της διαδικτυακής συνεργασίας. Όσον αφορά τη δομή του wiki αποφασίστηκε το κάθε σχολικό τμήμα να έχει μία δική του σελίδα, στην οποία θα ανεβάζει υλικό από τις εργασίες και την έρευνά του. Όσον αφορά τη μορφή αποφασίστηκε στην αρχική σελίδα να δημιουργηθεί ένας πίνακας με εικονίδια, τα οποία με σύνδεσμο θα οδηγούν στην αντίστοιχη σελίδα του σχολείου. Συμφωνήθηκε επίσης οι εκπαιδευτικοί να εμπλέξουν και τους μαθητές τους στην διαδικασία συγγραφής των σελίδων τους, όπου η σύνδεση με το διαδίκτυο το επέτρεπε.

Στη συνάντηση αυτή οι πλέον εξοικειωμένοι με τις Νέες Τεχνολογίες έδειξαν ζωηρό ενδιαφέρον για τον καινοτόμο τρόπο δουλειάς, ενώ οι υπόλοιποι διατύπωσαν κάποιους ενδοιασμούς, δεσμεύτηκαν όμως να δοκιμάσουν. Τις επόμενες ημέρες όσοι από τους εκπαιδευτικούς ανταποκρίθηκαν στην πρόσκληση άρχισαν δοκιμαστικά να ανεβάζουν υλικό από τις δουλειές των μαθητών τους. Όσοι δεν μπόρεσαν να συνδεθούν ζήτησαν σεμινάριο ή ενδοσχολική ενημέρωση και προσωπική βοήθεια.

Ο Κήπος της Αειφορίας

Wiki Home
 Projects +
 Recent Changes
 Pages and Files +
 Members +
 Settings
 Search

home Edit 60 ...

Καλώς ορίσατε στο Wiki μας "Ο Κήπος της Αειφορίας"!

All Pages
 home
 11ο ΔΣ Ασπροπύργου
 1ο ΔΣ Άνω Λιοσίων
 1ο ΔΣ Ασπροπύργου
 1ο ΔΣ Νέας Περάμου
 1ο Νηπ. Μεγάρων
 2ο ΔΣ Ασπροπύργου
 2ο ΔΣ Μάνδρας
 2ο ΔΣ Μεγάρων
 2ο ΔΣ Νέας Περάμου
 2ο Νηπ. Μεγάρων
 2ο Νηπ. Ζεφυρίου
 3ο ΔΣ Ζεφυρίου
 3ο ΔΣ Μάνδρας
 3ο ΔΣ Μεγάρων
 3ο ΔΣ Νέας Περάμου
 3ο Νηπ. Ελευσίνιας
 3ο Νηπ. Μάνδρας
 3ο Νηπ. Μεγάρων
 4ο ΔΣ Άνω Λιοσίων
 see more
 edit navigation

Για να λυθούν όλα αυτά τα προβλήματα, αποφασίστηκε να γίνει ένα βιωματικό σεμινάριο σε οργανωμένο εργαστήριο πληροφορικής ενός από τα δημοτικά σχολεία που συμμετείχαν στο δίκτυο. Το σεμινάριο παρακολούθησαν αρκετά από τα μέλη του Τοπικού Δικτύου. Έγινε θεωρητική παρουσίαση για τη φιλοσοφία των wiki, τα πλεονεκτήματά τους και τα μειονεκτήματά τους, παρουσιάστηκαν αναλυτικά καλές πρακτικές από υλοποιημένα εκπαιδευτικά wiki και έγινε πρακτική εφαρμογή με εργασία στο wiki “kirasaeiforias”.

Μια πρώτη διαμορφωτική αξιολόγηση έγινε στο σεμινάριο επιμόρφωσης, όπου τέθηκαν τα προβλήματα και οι εμπλοκές. Οι εκπαιδευτικοί για τους οποίους ήταν καινούρια εμπειρία διατύπωσαν ανεπιφύλακτα την θετική τους στάση ξεπερνώντας κάθε ενδοιασμό για τη συμμετοχή τους στη διαδικτυακή συνεργασία και την προώθησή της στους μαθητές τους. Παράλληλα, εξέφρασαν την ευχάριστη έκπληξη για το πόσες ωραίες δουλειές γίνονται στις τάξεις και στις οποίες δίνεται η δυνατότητα με την πλατφόρμα αυτή να βγαίνουν στη δημοσιότητα σε κλίμα δημιουργικού διαλόγου.

Όσο για τις δυσκολίες που συνάντησαν οι εξοικειωμένοι με τις νέες τεχνολογίες και κυρίως τα κοινωνικά δίκτυα απάντησαν ότι δεν συνάντησαν καμία, ενώ τους άρεσε το κλίμα της ομάδας και το ότι ήταν ένα ενεργητικό σεμινάριο στο οποίο εφάρμοζαν αυτά που έμαθαν. Ένιωσαν ευχάριστα λόγω του συνεργατικού και φιλικού κλίματος που είχε δημιουργηθεί και δήλωσαν ότι θα το αξιοποιήσουν κάνοντας ενεργά μέλη τους μαθητές τους, ώστε να μάθουν βλέποντας τη δουλειά άλλων σχολείων, να σχολιάζουν και να αναπτύσσουν κριτική σκέψη. Οι όχι καλά εξοικειωμένοι με τις νέες τεχνολογίες συμφώνησαν στο ευχάριστο και φιλικό κλίμα, στην ανταλλαγή γνώσεων και μεθόδων, εξέφρασαν την ανάγκη στενότερης επίβλεψης από τον οργανωτή του wiki και απλά διατύπωσαν την κριτική ότι το σεμινάριο έπρεπε να είχε πραγματοποιηθεί νωρίτερα, ώστε να έχουν τον χρόνο να εμπλέξουν τις τάξεις τους πιο ενεργητικά στη διαδικασία.

Κάποιοι από τους εκπαιδευτικούς που επιμορφώθηκαν ενέπλεξαν στη διαδικασία αυτή τους μαθητές τους. Οι μαθητές ανταποκρίθηκαν, σαν τάξη δημιούργησαν λογαριασμό ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, στο οποίο δέχτηκαν την πρόσκληση, η τάξη τους εγγράφηκε ως μέλος, περιηγήθηκαν στον «Κήπο της Αειφορίας», είδαν δουλειές των άλλων σχολείων και έγινε η πρώτη προσπάθεια για «ανέβασμα» του υλικού τους στη δική του σελίδα.

Στη διάρκεια της τριετίας 2013-2015 δημιουργήθηκαν 40 σελίδες σχολείων, απ' τις οποίες οι 15 έμειναν ανενεργές, γιατί οι εκπαιδευτικοί τους δεν συνδέθηκαν καθόλου στην πλατφόρμα. Από τις υπόλοιπες, οι 18 είναι ιδιαίτερα πλούσιες σε υλικό, ενώ στις 7 κατατέθηκε μόνο το τελικό αποτέλεσμα του προγράμματός τους.

Το wiki "kirasaeiforias" βρισκόταν σε διαδικασία διαμόρφωσης και εξέλιξης μέχρι το τέλος της σχολικής χρονιάς 2014-2015, οπότε και ολοκληρώθηκε η τριετής λειτουργία του Τοπικού Δικτύου. Μέχρι τότε μέλη του συνδιαμόρφωναν το περιεχόμενο και τη μορφή του με πνεύμα συνεργασίας, δημιουργικότητας και ενεργού συμμετοχικότητας.

Συμπερασματικά, φαίνεται ότι η αξιοποίηση της πλατφόρμας του wiki για την δικτύωση σχολείων, τάξεων και εκπαιδευτικών που εκπονούν περιβαλλοντικά προγράμματα με κοινή θεματολογία έχει θετικά αποτελέσματα που αφορούν τόσο την ανταλλαγή πληροφοριών, γνώσεων, όσο και τρόπου σκέψης και μεθόδων εργασίας. Οι εκπαιδευτικοί αντιμετωπίζουν θετικά ένα τέτοιο «δίκτυο», θεωρούν εύκολη την πλατφόρμα εργασίας και διαπιστώνουν ότι οι μαθητές τους ενδιαφέρονται να εμπλακούν σε διαδικασίες παρουσίασης ερευνών, ανταλλαγής σκέψεων και διαδικτυακής επικοινωνίας με άλλες τάξεις. Εν τέλει, όσοι το χρησιμοποίησαν ωφελήθηκαν μεθοδολογικά και τους δόθηκε η δυνατότητα να ανοίξουν τους ορίζοντες των μαθητών τους. Γενικά, μια διαδικτυακή πλατφόρμα ασύγχρονης επικοινωνίας μπορεί να δώσει προστιθέμενη αξία σε ένα Τοπικό Δίκτυο, χρειάζεται όμως πιο μεθοδευμένη επιμόρφωση, συστηματική χρήση και τακτική ανατροφοδότηση.

Βιβλιογραφία

- Αιματίδου, Δ. & Σακαρετσάνου, Α. (2012), *Η αξιοποίηση του wiki σε παιδιά προσχολικής ηλικίας (το παράδειγμα των τροφικών αλυσίδων)*, 6ο Πανελλήνιο Συνέδριο «Διδακτική της Πληροφορικής», Φλώρινα, 20-22 Απριλίου 2012
- Cunningham, W., & Leuf, B. (2001). *The Wiki Way: Quick Collaboration on the Web*. Addison-Wesley.
- Gowin-Jones, R. (2003). *Blogs and wikis: environment for on-line collaboration*. *Language, Learning and Technology*, 7(2), 12-16.
- Ματσαγγούρας, Η. (1999). *Θεωρίες Μάθησης*. Αθήνα: Gutenberg.
- Μικρόπουλος Α., (2006). *Ο υπολογιστής ως γνωστικό εργαλείο*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα
- Rubio, R., Martin, S., Moran, S. (2007). *Collaborative web learning tools: Wikis and Blogs*. Wiley Periodicals, Inc. *Comput Appl Eng Educ* 18: 502-511.
- Τσίγκου, Α. (2012), *Οπτικός εγγραμματισμός μαθητών δημοτικού με τη χρήση συνεργατικού περιβάλλοντος μάθησης (wiki)*, 6ο Πανελλήνιο Συνέδριο «Διδακτική της Πληροφορικής», Φλώρινα, 20-22 Απριλίου 2012